

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ Τα πουλιά των υγρότοπων.

ΗΛΙΚΙΑ 9-12.

ΕΠΟΧΗ Α, Κ.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 2 ώρες.

ΥΛΙΚΑ

Μολύβια, σημειωματάρια, χρώματα (μαρκαδόροι, ξυλομπογιές, κ.ά.), φωτογραφική μηχανή, κυάλια, φωτοαντίγραφο του κειμένου και του συγκεντρωτικού πίνακα της επόμενης σελίδας τόσα όσες οι ομάδες των μαθητών.

ΣΤΟΧΟΙ

- * Γνωριμία των μαθητών με ορισμένα είδη πουλιών που ζουν στους υγρότοπους.
- * Κατανόηση της προσαρμογής των πουλιών.
- * Ανάπτυξη ικανοτήτων παρατήρησης, συσχέτισης και σύγκρισης, καταγραφής και διατύπωσης των παρατηρήσεων και των συμπερασμάτων με εκφραστική πληρότητα.
- * Ανάπτυξη ενδιαφέροντος για διεύρυνση των γνώσεων για τους υγρότοπους και διαμόρφωση θετικών στάσεων σε κάθε προσπάθεια διατήρησης και προστασίας των πουλιών και των υγρότοπων γενικότερα.
- * Δημιουργία κλίματος φιλίας, συνεργασίας και εποικοδομητικής συζήτησης μεταξύ δασκάλου και μαθητών και ενθάρρυνση των μαθητών στην ομαδική εργασία.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Εξερευνητική επίσκεψη σε υγρότοπο. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες 4-5 ατόμων. Ο δάσκαλος δίνει σε κάθε ομάδα φωτοαντίγραφο του κειμένου και του συγκεντρωτικού πίνακα της επόμενης σελίδας. Τα μέλη των ομάδων μελετούν με προσοχή το κείμενο και συζητούν τις απορίες τους μεταξύ τους και με το δάσκαλο.

Κατόπιν, χωρίς να κάνουν θόρυβο, προσπαθούν να εντοπίσουν τα πουλιά. Παρατηρούν με προσοχή το μέγεθος, το χρώμα, το πέταγμα, πώς τρώνε την τροφή τους, κ.ά. Φωτογραφίζουν, ζωγραφίζουν, σκιστάρουν και συμπληρώνουν το συγκεντρωτικό πίνακα.

Ο δάσκαλος κινεί τη σκέψη, την περιέργεια και τη φαντασία των μαθητών με ερωτήσεις όπως: «γιατί ζουν πολλά πουλιά στους υγρότοπους;», «γιατί οι υγρότοποι αποτελούν χώρο στάθμευσης των μεταναστευτικών πουλιών;», «έχετε παρατηρήσει ποια εποχή έρχονται ορισμένα είδη αποδημητικών πουλιών και πότε φεύγουν (π.χ. πελαργοί, κορμοράνοι, πάπιες, φλαμίνγκο);».

ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- Ποιες ανθρώπινες δραστηριότητες ενοχλούν τα πουλιά την εποχή του ζευγαρώματος και της ωοτοκίας; Ποιες δραστηριότητες μπορεί να καταστρέψουν τα αυγά τους; (Μερικά παραδείγματα: βόσκηση → καταστροφή των αυγών, θόρυβος την εποχή του ζευγαρώματος → τρομάζουν τα πουλιά, αλόγιστο κάψιμο καλαμιώνων και βούρλων → καταστροφή τόπου φωλιάσματος, κυνήγι, αμμοληψία.)
- Το κυνήγι.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Ο δάσκαλος στη διάρκεια της εξερευνητικής επίσκεψης επισημαίνει στους μαθητές που ζωγραφίζουν πουλιά να τονίζουν τα χαρακτηριστικά εκείνα του σώματός τους που μας βοηθούν να καταλάβουμε τον τρόπο που ζουν, κινούνται και τρέφονται.

Στη διάρκεια της παρατήρησης των πουλιών οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν κυάλια.

Ο δάσκαλος προτρέπει τους μαθητές να παρακολουθούν τις τηλεοπτικές εκπομπές σχετικά με τη ζωή στους υγρότοπους.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα διάφορα είδη πουλιών των υγρότοπων φτιάχνουν τις φωλιές τους και γεννούν τα αυγά τους σε διαφορετικά μέρη ανάλογα με τις ανάγκες τους και τον τρόπο ζωής τους. Στους καλάμιώνες που περιβάλλουν τη λίμνη ή τη λιμνοθάλασσα φτιάχνουν τις φωλιές τους ο πορφυροτοικνιάς, ο καλάμοκάρκος, η νανομουγκάνα, ο αργυροτοικνιάς κ.ά, για να γεννήσουν τ' αυγά τους στους κρυψώνες που παρέχουν τα καλάμια ώστε να είναι προστατευμένα από τους εχθρούς τους. Αντίθετα ο πελαργός φτιάχνει τη φωλιά του ψηλά, όπως σε στήλες της Δ.Ε.Η., στέγες οπιτών, γιατί θέλει να έχει μεγάλο οπτικό πεδίο ώστε να παρατηρεί και να εντοπίζει τον κίνδυνο από μακριά. Στις όχθες της λίμνης φωλιάζουν χήνες, πάπιες. Οι πάπιες προτιμούν απομονωμένες λουρονησίδες ή νησάκια ώστε κάποιοι από τους εχθρούς τους, όπως οι αλεπούδες, να μην έχουν πρόσβαση στη φωλιά. Τους ερωδιούς θα τους συναντήσουμε να φωλιάζουν σε παραλίμνια ή παραποτάμια δάση όπως επίσης και τους τοικνιάδες. Στις αμμοθίνες φωλιάζει η γαλιάντρα, η πετροτριλίδα, ο καισουλιέρης. Στους λόφους και στα βράκια γύρω από το υγροτοπικό οικοσύστημα φωλιάζουν μεγάλα αρπακτικά πουλιά όπως είδη αετού, πετρίτες, βραχοκρκίνεζα κ.ά.

Πολλές φορές η παρατήρηση της κατασκευής του σώματος πολλών ζώων (κορμί, πόδια, δόντια, στόμα, ράμφος, μάτια κ.λπ.) μας οδηγεί σε συμπεράσματα για το περιβάλλον που ζουν και τον τρόπο που τρέφονται. Όπως για παράδειγμα ψάρια με μεγάλα δόντια είναι σαρκοφάγα, ενώ με πολύ μικρά δόντια συνήθως φυτοφάγα. Πουλιά με πολύ μακρύ ράμφος συνήθως τρέφονται με σκουλήκια, μικρά ψάρια βυθίζοντας το ράμφος τους μέσα στη λάσπη ή σε αβαθή νερά. Τα πουλιά αυτά έχουν μακριά πόδια με μακριά δάχτυλα που σχηματίζουν μεγάλη επιφάνεια στήριξης για να ισορροπούν πάνω στη λάσπη χωρίς να βουλιάζουν.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Είδος πουλιού	Χαρακτηριστικά σώματος	Τρόπος που τρέφεται	Τρόπος που κινείται	Περιβάλλον που ζει

